

Vysvětlíme, kdo a dokdy musí dítě živit. Popíšeme, kdy o výživném rozhoduje soud, jak určí výši výživného, zda budete muset složit zálohu nebo dítěti spořit. Objasníme, jak výživné vymáhat, když rodič přesto neplatí, a kdy Vám dlužné výživné vyplatí stát (dostanete „náhradní výživné“). Zjistíte také, s čím Vám pomůže orgán sociálně-právní ochrany dětí, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí nebo ombudsman.

Někdy uvádíme jednotlivá ustanovení občanského zákoníku (*bez označení*), zákona o zvláštních řízeních soudních (*dále jen „z. ř. s.“*), zákona o sociálně-právní ochraně dětí nebo trestního zákoníku s odkazem na www.zakonyprolidi.cz.

Letáky ombudsmana najdete na www.ochrance.cz v části [Nevím si rady se svou životní situací](#).

Kdo musí dítě živit?

Dítě musejí živit jeho **rodiče**. Pokud nemohou, pak jeho **prarodiče**. Pokud ani oni nemohou, tak **praprarodiče**. [[§ 910](#)]

Pokud Vaše dítě **uzavře manželství, musí je živit manžel/manželka**. [[§ 697](#)] Pokud však nemůže (třeba proto, že ještě studuje), musíte své dítě dál živit.

Rodič musí živit i dítě, které s ním **nežije** (nemá je v péči), i dítě, ke kterému **nemá rodičovskou odpovědnost** (když soud rodiče zbavil rodičovské odpovědnosti). [[§ 874](#)]

Dokdy musím své dítě živit?

Zákony nestanoví žádnou hranici vázanou na věk. Dítě musíte živit, **dokud se nebude schopno živit samo**. Většinou tedy, dokud nedostuduje a nezačne si vydělávat (pokud nevydělává dost už během studia). [[§ 911](#)]

Pokud je ale dítě **nezletilé** (nedosáhlo osmnácti) a dosud **nezískalo plnou svéprávnost** (v osmnácti, ale i dříve uzavřením manželství nebo když mu svéprávnost přizná soud), může Vám soud uložit platit výživné, i když to dítě nenavrhne, a výši výživného může určit sám.

O výživném pro **zletilé dítě** soud rozhodne, jen když to dítě navrhne (podá žalobu). Tehdy soud nemůže určit vyšší výživné, než dítě navrhne.

Takzvané *náhradní výživné* (více v [Co je náhradní výživné?](#)) může dostat jen **nezaopatřené dítě**, tedy (se zjednodušením)

- dítě do skončení povinné školní docházky,
- pak do 26. roku dítě, které studuje (nebo které nemůže studovat ani pracovat kvůli svému zdraví),
- a také dítě do 18 let, které je vedeno na úřadu práce, ale nedostává podporu v nezaměstnanosti.

Nezaopatřené ale není dítě, které má invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, i kdyby studovalo. [Více v [§ 11 až 16 zákona o státní sociální podpoře](#).]

Jak mám platit výživné?

Výživné se **platí** pravidelně **na měsíc dopředu**, pokud soud nerozhodl jinak nebo pokud se s dítětem (tím, kdo o ně pečuje) nedomluvíte jinak. Pokud zaplatíte později (dlužíte na výživném), může po Vás dítě chtít úroky z prodlení. [[§ 921](#) a [§ 472a z. ř. s.](#)]

Výživné se obecně dá „plnit“ **i jinak než penězi**, například poskytováním bydlení, osobní péčí nebo péčí o společnou domácnost.

Kdy soud rodiči uloží platit výživné? [[§ 919](#)]

Soud rodiči uloží platit výživné na **nezletilé dítě**, které dosud není plně svéprávné, pokud

- (1) rodiče dítěte **nežijí spolu** a **nedohodnou se** na plnění vyživovací povinnosti,
- (2) rodiče dítěte **žijí spolu**, ale **jeden z nich neplní** svou vyživovací povinnost k dítěti nebo
- (3) **soud rozhoduje, kdo bude dál pečovat** o dítě (např. při rozvodu), **pokud se rodiče nedohodnou** na plnění vyživovací povinnosti.

Pokud se rodiče dohodnou, soud schválí dohodu, pokud je pro dítě dobrá.

Podle čeho soud určí, kolik mám na výživném platit? [[§ 913](#)]

Při určení výše výživného soud bere v úvahu

- **odůvodněné potřeby dítěte** podle jeho věku a zdraví, ale také studia, zájmů a koníčků, [Pokud máte vysokou životní úroveň, považují se za odůvodněné potřeby dítěte i **úspory**. Více v části [Může mi soud uložit spořit dítěti do budoucna?](#)]
- **majetkové poměry dítěte**, [Nezletilé dítě, které není plně svéprávné, má právo na výživné, **i když má vlastní majetek**, ale zisk z majetku spolu s případným výdělkem nestačí k jeho výživě.] [[§ 912](#)]
- **Vaše schopnosti, možnosti a majetkové poměry**, [Soud zkoumá, jestli jste se bez dobrého důvodu nevzdal/a výhodnější práce nebo výdělků nebo jiného majetkového prospěchu nebo jestli nepřiměřeně neriskujete.]
- zda a jak moc o **dítě osobně pečujete**, nebo jak moc pečujete o rodinnou domácnost,
- **Vaše další vyživovací povinnosti** (k manželovi/manželce nebo dalším dětem).

Mají soudy nějaké tabulky k určení výše výživného?

Ano, soudy mají **doporučení** Ministerstva spravedlnosti. Musejí ale posoudit přímo Váš případ. Pokud použijí tabulku, která určuje výši výživného **procentem z Vašeho příjmu podle věku dítěte**, musejí podíl **snížit, pokud živíte více dětí**.

věk dítěte	výživné podílem z příjmu	věk dítěte	výživné podílem z příjmu
0–5 let	11–15 %	15–17 let	16–22 %
6–9 let	13–17 %	18 a více let	19–25 %
10–14 let	15–19 %		

Co když podnikám? Jak soud určí mé příjmy? [§ 916]

Předložíte soudu všechny doklady o svém majetku a příjmech (například daňová přiznání, někdy přiznání společnosti, v níž jste společníkem, výpisy z účtů, peněžní deník podnikatele nebo společnosti, v níž jste společníkem, účetní závěrku). Soud po Vás může chtít, abyste mu řekl/a číslo svého účtu u konkrétní banky. Některé informace soud získá také od finančního úřadu.

Toto pravidlo se týká všech rodičů (nejen podnikatelů). **Pokud neprokážete** výši svých příjmů a majetku a neumožníte soudu zjistit víc, bude soud za Váš průměrný měsíční příjem považovat **pětadvacetinásobek životního minima** (96 500 Kč).

Co když nepracuji a nemám žádný příjem? [§ 913]

Pokud opravdu nemůžete své dítě živit, nemusí Vám soud uložit platit výživné.

Pokud **můžete pracovat, ale vyhýbáte se práci** (nespolupracujete s úřadem práce), může soud za Váš příjem považovat to, co byste si asi vydělal/a, kdybyste pracoval/a ve svém oboru.

Pokud jste se **bez důležitého důvodu vzdal/a výhodného zaměstnání**, výdělku nebo majetkového prospěchu, bude soud vycházet z příjmu, který byste jinak měl/a.

Co když jsem ve vězení (ve vazbě)? [§ 913]

Pokud ve vězení (vazbě) **nemůžete pracovat nebo Vám nepřidělili práci**, soud Vám nejspíš neuloží platit výživné.

Pokud jste ale ve vězení za **neplacení výživného**, většinou musíte výživné zaplatit i za tuto dobu.

Může mi soud uložit, abych dítěti spořil do budoucna? [§ 917]

Dítě má právo na stejnou životní úroveň jako Vy. [§ 915] **Pokud jste na tom dobře, považují se za odůvodněné potřeby dítěte i úspory**, například úspory na budoucí studium, založení vlastní domácnosti (rodiny), budoucí přilepšení (k důchodu) pro dítě s postižením, získání bydlení (stavební spoření), finančně náročné koníčky nebo peníze na uzavření výhodného pojištění.

Soud Vám tak může uložit platit část výživného k rukám toho, kdo o dítě pečuje, a část posílat na určený účet u banky. **Úspory patří dítěti**.

Může mi soud uložit, abych složil/a zálohu na výživné? [§ 918]

Ano. Hlavně pokud máte jen nepravidelné příjmy nebo rizikové podnikání, chystáte se na dlouhodobý pobyt v zahraničí nebo se svými penězi nebo majetkem zacházíte nerozumně.

Soud určí **spolehlivý bankovní účet**, z něhož se pak bude každý měsíc vyplácet konkrétní částka výživného. **Složené peníze jsou dál Vaše**. Dítě je získává splatností jednotlivých měsíčních částek výživného.

Dá se výživné na dítě žádat zpětně? [§ 922]

Ano, výživné na dítě lze žádat **za dobu nejdéle tří let od zahájení řízení u soudu**, tedy od podání návrhu soudu nebo ode dne, kdy soud řízení zahájil sám (v případech nezletilých dětí, které dosud nenabýly plné svéprávnosti).

Co když nesouhlasím s výší výživného?

Pokud nesouhlasíte s rozhodnutím soudu, můžete proti němu **podat odvolání**.

Pokud ale soud **schválil dohodu** o výši výživného, **nemůžete se proti tomu odvolat**.

Rozsudek o výživném je **předběžně vykonatelný**. [§ 473 z. ř. s.] To znamená, že **i když se odvoláte, musíte určené výživné platit**, jakmile Vám rozhodnutí soudu přijde.

Dá se změnit výše výživného? [§ 923]

Ano, **pokud se dlouhodobě „změní poměry“** – okolnosti, které soud hodnotí při určení výživného (více v části [Podle čeho soud určí, kolik mám na výživném platit?](#)). Tehdy soud může změnit dohodu nebo rozhodnutí o výživném pro nezletilé dítě, které nenabýlo plné svéprávnosti.

S věkem dítěte většinou rostou jeho odůvodněné potřeby. Také se může zlepšit nebo zhoršit situace rodiče, kterému soud uložil platit výživné (kvůli nemoci, dalším dětem, lepší/horší práci).

Pokud soud zruší nebo sníží výživné za minulou dobu, **nevrací se spotřebované výživné pro nezletilé dítě**, které nenabýlo plné svéprávnosti (nevracíte, co jste již na dítě utratili).

Co když mi druhý rodič neplatí výživné na dítě?

- 1 Nejprve musíte získat „**exekuční titul**“ – rozhodnutí soudu o výši výživného nebo soudem schválenou dohodu.
- 2 Pokud ani pak rodič neplatí, můžete dlužné výživné **vymáhat** (přes soud nebo exekutora).
- 3 Od 1. července 2021 budete moci úřad práce požádat o „**náhradní výživné**“.

Jak získám exekuční titul – rozhodnutí soudu o výživném nebo dohodu?

Pokud soud dosud druhému rodiči neuložil platit výživné nebo **neschválil dohodu**, podejte k soudu návrh, aby rodiči uložil povinnost platit na výživu dítěte určitou částku k Vaším rukám vždy do 15. dne v měsíci, počínaje měsícem, za který nezaplatil (nanejvýš 3 roky zpětně).

Pomůže Vám s tím orgán sociálně-právní ochrany dětí ([Kdo mi pomůže s výživným na dítě?](#)).

Jak se výživné vymáhá?

Pokud Vám druhý rodič **nezaplatil, přestože mu to už dříve uložil soud (nebo schválil dohodu)**, můžete za dítě podat

- **návrh na nařízení výkonu rozhodnutí u okresního soudu**, v jehož obvodu dítě bydlí, nebo
- **exekuční návrh u exekutora**, kterého si vyberete. Seznam exekutorů najdete také na webu Exekutorské komory ČR (www.ekcr.cz).

Soudu musíte současně navrhnout způsob výkonu rozhodnutí (např. srážkami ze mzdy) a sdělit mu podle toho také určité informace. Exekutor sám zvolí vhodný postup. Většina exekutorů má na svých webových stránkách **vzory návrhů**. Nemusíte se bát, že v návrhu uděláte chybu, exekutor by Vám vysvětlil, jak to napravit.

K návrhu **přiložte** originál nebo úředně ověřenou kopii **rozhodnutí soudu o výživném** opatřeného doložkou vykonatelnosti. O doložku vykonatelnosti požádejte soud, který rozhodl o výživném. (Doložku vykonatelnosti nepotřebujete, pokud má rodič, který dluží, trvalý pobyt v obvodu toho okresního soudu, který rozhodl o výživném.)

Více také v letáku [Exekuce](#).

3 Co je náhradní výživné?

Náhradní výživné je **sociální dávka** pro nezaopatřené dítě, pokud na ně **rodič neplatí výživné** a výživné se nepodařilo ani vymoci (exekuce běží nebo byla zastavena pro nemajetnost). Podmínky upravuje [zákon o náhradním výživném](#) (č. 588/2020 Sb.).

O dávku můžete požádat **od 1. července 2021**.

O dávku budete (za nezletilé dítě) **žádat u úřadu práce na tiskopisu**, který si můžete vzít na úřadu práce nebo stáhnout ze stránek Ministerstva práce a sociálních věcí www.mpsv.cz.

Dávku dostanete nejdřív za ten kalendářní měsíc, ve kterém podáte žádost. Dávka za měsíc se bude **vyplácet vždy v následujícím měsíci**.

Úřad práce dávku přizná **na 4 měsíce** podle toho, **kolik rodič nezaplatil na výživném** za předcházející 4 měsíce, ale **nanejvýš 3 000 Kč za měsíc**.

Příklad: Když má rodič platit 4 000 Kč měsíčně a za předchozí 4 měsíce nezaplatil nic (exekutor nic nevymohl), dostanete dávku 3 000 Kč za měsíc. Když takový rodič zaplatil 6 000 Kč z celkových 16 000 Kč, dostanete rozdíl, tedy 2 500 Kč za měsíc (16 000 - 6 000 = 10 000 za 4 měsíce).

Dávku **za další 4 měsíce** dostanete, pokud do konce prvního měsíce z těchto dalších čtyř doložíte, **kolik rodič na výživném zaplatil za předcházející 4 měsíce**. Pokud to neuděláte, úřad práce **výplatu dávky zastaví**. Pokud výši zaplaceného výživného neprokážete ani do konce posledního z těchto dalších 4 měsíců, **nárok na dříve přiznanou dávku zanikne**. Můžete o ni kdykoliv požádat – ale pořád platí, že ji můžete dostat nejdříve za měsíc, ve kterém podáte žádost.

Pokud **soud změní výši výživného** (schválí dohodu), musíte to úřadu práce sdělit do 8 dnů. Když včas neoznámíte snížení výživného, budete muset **vrátit část vyplaceného náhradního výživného**, i kdybyste ho už utratili.

Celkem můžete dostat **až 24 výplat dávky** (pokud za některé měsíce dávku nedostanete, protože rodič výživné zaplatil, nepočítají se). Pak nárok na dávku zanikne – už ji nemůžete dostat.

Peníze vyplacené jako **náhradní výživné bude stát vymáhat na dlužícím rodiči**. Úřad práce kvůli tomu rozhodne, které pohledávky na výživném přejdou na stát.

Mám podat trestní oznámení?

Nemusíte, není to důležité pro vymáhání výživného ani pro získání náhradního výživného.

Pokud ale druhý z rodičů na výživném dluží za víc než 4 měsíce, páchá trestný čin zanedbání povinné výživy podle [§ 196 trestního zákoníku](#). Trestní oznámení můžete podat na policii nebo u státního zastupitelství.

Kdo mi pomůže s výživným na dítě?

Pomůže Vám **orgán sociálně-právní ochrany dětí** (obecní úřad obce s rozšířenou působností). Poradí Vám, jak žádat o výživné na dítě a jak výživné vymáhat, pokud Vám druhý z rodičů neplatí, přestože už mu to uložil soud. [[§ 11 odst. 1 písm. e\) zákona o sociálně-právní ochraně dětí](#)]

Také můžete jít za advokátem. Více v letáku [Právní pomoc](#).

Co když rodič, který neplatí, žije v cizině?

S vymáháním výživného z ciziny Vám pomůže **Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí**, hlavně pokud už máte rozhodnutí soudu ukládající druhému rodiči platit výživné (nebo soudem schválenou dohodu). Více na www.umpod.cz.

Kontakt: Šilingrovo náměstí 3/4, 602 00 Brno, tel.: +420 542 215 522, podatelna@umpod.cz.

S čím mi pomůže ombudsman?

Ombudsman **může** prověřit jednání nebo nečinnost **úřadů**. Napište mu, pokud nesouhlasíte s postupem **orgánu sociálně-právní ochrany dětí**, **Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí** nebo **úřadu práce** a nepomohla ani stížnost na konkrétní jednání jejich pracovníka, které se Vám nelíbí, nebo odvolání proti rozhodnutí úřadu práce. K dopisu ombudsmanovi přiložte stížnost a odpověď, nebo (a) kopii rozhodnutí úřadu práce, s nímž nesouhlasíte, a rozhodnutí o odvolání.

Více v letáku [Ombudsman](#).

S čím mi nepomůže ombudsman?

Ombudsman **nesmí zasahovat do vztahů mezi rodiči**, případně dalšími lidmi.

Také **nesmí hodnotit rozhodování soudů**, mohl by Vám však pomoci při průtazích v řízení. Více v letáku [Soudy](#).